

KEŇA

ANEB CESTA DO AFRIKY

MAREK ČTRNÁCT

HANA ČTRNÁCTOVÁ, LENKA ČTRNÁCTOVÁ

1. DEN

AFRICKÝ VÝCHOD SLUNCE

Naše rodina se každý rok snaží vyrazit asi tak dvakrát za hranice všedních dnů, a to i mimo víkendy. Po loňské výpravě do Austrálie jsme se rozhodli trochu více prozkoumat kontinent, kde jsme se zatím podívali pouze na samý okraj – vydáváme se (já, máma a Lenka) do Keni v rovníkové Africe.

Na tuto cestu jsme se připravovali více než měsíc, protože jsme se – na základě doporučení – nechali očkovat proti řadě chorob, které se tu mohou vyskytovat, což stálo nemalé úsilí a peníze. Ve středu 18. března jsme se sbalili a večer jsme vyrazili z domu na letiště; to je stále pro obyvatele Prahy dost z ruky a zdá se, že ani nové stanice metra na lince A, které mají být brzy otevřeny, tuto situaci příliš nezmění. Přestože bylo deset hodin večer a letiště bylo skoro prázdné, u dvou odbavení byla mimořádně dlouhá fronta (cca. 200 lidí). Samozřejmě, že jsme se museli zařadit do jedné z nich. Prošli jsme odbavením, které už je pro nás rutinou, a krátce po půlnoci naše letadlo společnosti

Travel Service odstartovalo. Nutno dodat, že na tak poměrně dlouhý let se jedná o letadlo nevelké, bez moderních vymožeností, jako jsou obrazovky – do komfortu společnosti Emirates má daleko.

Náš let má dvě mezipřistání; nejprve jsme se asi po čtyřech hodinách na hodinu zastavili v egyptské Hurgadě, kde nás odvezli do letištní haly. Během našeho pobytu se rozednilo, takže východ slunce nás zastihl už v Africe. Slunce tu vychází a zapadá velmi rychle.

Druhá část letu trvala pět hodin a mířila na ostrov Zanzibar v Tanzanii. Většinu cesty jsme letěli podél Nilu a měli jsme za bílého dne krásný výhled na Afriku. Pravda, nevypadala úplně tak, jak jsme si ji představovali. Místo pralesů a savan se pod námi táhla poušť připomínající měsíční krajinu, se zelení pouze v těsné blízkosti Nilu. V jednu chvíli jsme ovšem proletěli velice blízko nejvyšší hory Afriky Kilimandžáro, a to byl opravdu pohled, který stál za to.

Přistání na Zanzibaru bylo spíše logistické – většina cestujících mířila tam a vysoupila, zatímco další turisté, kteří letí zpátky do Prahy, kam se naše letadlo bude zase vracet, nastoupili. Předtím však ještě vyrazilo na 40-minutový let do naší finální destinace, Mombasy.

Mombasa se rozkládá převážně na ostrově (takový keňský Manhattan). Je to druhé největší město Keni (má stejně obyvatel jako Praha) a leží na 4. stupni jižní šířky, tedy velice blízko rovníku. Už na Zanzibaru jsme mohli pozorovat jeden klasický znak rovníku: slunce bylo v poledne prakticky v nadhlavníku, takže všechny stíny padaly kolmo k zemi. Slunce tu samozřejmě nedosahuje nadhlavníku celý rok, ale stává se to v období jarní rovnodennosti – a zrovna v tuto dobu přijíždíme. Teploty v Mombase přesahují třicítku.

Z letiště nás místní domorodci vezou mikrobusem do hotelu. Město trochu připomíná Káhiru; ulice plné aut a dopravní předpisy nejsou ani tak předpisy jako spíše doporučení. Rozhodně není radno, aby se na zdejší silnice vydávali cizinci. Pokud prý někam jedeme, je lepší využít hotelový taxík.

Náš hotel (Reef Hotel) je velký komplex na okraji města. Dostali jsme pokoj ve druhém patře, odkud je výhled na bazény a na moře – a také na velké množství kočkodanů rodu *Chlorocebus*, kteří tu v podstatě nahrazují jinde obvyklé kočky. Pohybují se samostatně nebo v rodinných skupinách přes cesty, stromy a střechy. Na kamenných zídkách se také často objevují gekoni a ptáci tu jsou, kdovíproč, zastoupení převážně něčím, co připomíná vránu. Domorodci jsou přátelští, lze mluvit až o vyslovené srdečnosti. Jeden ze zaměstnanců hotelu se pokoušel koupit Lenku, ale vzhledem k tomu, že by jí nabízené velbloudy bylo obtížné přepravit do ČR, sešlo z toho. Narazili jsme také na společnost Alibaba, která nabízí různé výpravy na safari či na moře. Používají velmi zajímavý marketingový tah – mají pochvalná, ručně psaná svědectví od svých zákazníků v jejich rodných jazycích. Všechna jsou ovšem poměrně nedávného data – z toho usuzuji, že je to mladá společnost, která se teprve snaží prosadit, a proto je ochotná nabízet i výrazné slevy svých služeb, jen aby získala další spokojené zákazníky, kteří by jí dál dělali reklamu. Uvidíme, co nám zítra řekne zástupce cestovní kanceláře, ale jejich ceny asi nepřetrumfne.

Voda je tady, blízko rovníku, opravdu teplá. Třikrát jsme se vykoupli (v bazénu, v moři a ve vlastním potu) a pak už se blížila šestá hodina večer, kdy zapadalo slunce. Úsvit i soumrak jsou, jak jsem už zmiňoval, prakticky okamžité. Vrátili jsme se do pokoje, kde jsme využili hotelové wi-fi, která je zdarma – to je v takzvaných "civilizovanějších" zemích prakticky neslýchané, což je dost smutné.

Zašli jsme na večeři, která je jako obvykle formou bufetu, a zalehli jsme; musíme dohnat spánkový deficit, protože jsme se dnes moc nevyspali.

A photograph of a tropical resort building with a thatched roof and a courtyard with palm trees and a staircase. The building is white with a thatched roof and a balcony. A large staircase with a wooden railing leads up to the building. The courtyard is lush with greenery, including palm trees and banana plants. The sky is blue and clear.

2. DEN

POZOROVÁNÍ MOŘSKÉ ČINNOSTI

Dnes jsme si přispali a vstáváme až zhruba v 9 hodin. Vyrážíme na snídani, a potom jdeme do recepce, kde chceme, aby nám v pokoji aktivovali sejf. Systém tu mají prapodivný – v recepci vám cennosti uloží zdarma, ale použití sejfu na pokoji se platí! Nemělo by to být obráceně? A ještě ke všemu slíbený zaměstnanec, který měl sejf aktivovat, nejde a nejde. Chtěli jsme jít dopoledne k bazénu, ale čekáním na zaměstnance (zřejmě jistého pana Godota) jsme strávili tolik času, že už musíme jít na schůzku se zástupcem v 11:15.

Na schůzce jsme jako jediní – to nepamatujeme. Dostali jsme informace o hotelu a nabídku výletů; jsou hezké, ale všechny výrazně dražší, než co nám včera nabízela firma Alibaba (což je, když o tom tak přemýšlím, dost zvláštní jméno pro výletní kancelář). Zástupce nás navíc pouze upozorňoval, že plážoví poskytovatelé nemívají plné pojištění; nic jiného proti nim ale neřekl a my sami pojištění máme. Řekli jsme mu, že si to ještě rozmyslíme, ale rozmýšlení je krátké – zkusíme výlety vyjednat s Alibabou. Pokud nenarazíme na čtyřicet loupežníků, mělo by to být příjemné.

Po setkání míříme k bazénu. Pláž je tady opravdu hned u hotelu, stačí sejít po krátkých schodech. Ale moře se skrývá – je právě odliv. A protože je dnes Měsíc v novu (v Evropě je dokonce zatmění slunce, ale odsud viditelné není), je dokonce skočný, tj. vyšší příliv a odliv. Zkrátka a dobře, z vody vystoupila ještě jedna pláž asi 500 m od pobřeží a mezi ní a tou naší je velká mělčina. Nemáme stejně čas ji zkoumat, už je skoro oběd. Stále se tu pohybuje Lenčin nápadník St. Nicolas, kterého má sestra zřejmě zcela ohromila. I ona je jím ohromena, ale zřejmě v poněkud jiném slova smyslu. Jiný ze zaměstnanců, Tony, se pro změnu zhlédl ve mně, a pokouší se mi dohodit svou sestru. Jím nabízenou cenu (ulovit slona nebo lva) by pro mě ale bylo obtížné zaplatit, nemluvě o tom, že bych mohl mít problémy s celnicí, místem v letadle, atd. Napadlo mě, že kdybychom vyměnili Lenku za

slona, jak to nabízí Nicolas, mohli bychom pak vyměnit slona za Tonyho sestru, ale cosi mi říká, že zbytek rodiny by na tuto formu mikulášské nadílky nepřistoupil.

Teprve po obědě bereme naše vybavení a vydáváme se k moři. Potápěčské ploutve jsme nechali na hotelu, zato však bereme naše zbrusu nové boty do vody; jejich sehnání v Praze bylo nečekaně složité, protože na toto zboží není sezóna, a tak jsme nakonec museli obcházet specializované obchody s potápěčským vybavením, které nabízejí sice drahé, zato však kvalitní zboží. Jen u mámy s tím byl problém – boty jí ne a ne sednout a musela si je před odletem několikrát vyměňovat.

Kromě bot jsme se vybavili také starými tričky. Z Austrálie máme špatné zkušenosti se spálením v průběhu šnorchlování – nejenže při něm totiž ležíte jen kousek pod hladinou, ale navíc snadno ztratíte pojem o čase. Proto jsme se rozhodli jít do moře v tričku.

Ted' už ale začal příliv. Chtěli jsme doplatvat na písčinu, která byla vidět za odlivu, ale nával vody nás silně brzdil a nakonec jsme tento pokus museli vzdát. V bližší části moře toho navíc ani nebylo příliš k vidění. Pouze ježovky, kterých bylo tolik, že mezi chaluhami tvořily přímo minové pole, a sem tam nějaká ta škeble nebo sasanka. Viděl jsem velkou škebli obrostlou sasankami, ale to byl tak nejvyšší bod naší výpravy. Lenka, která se nevydala tak daleko a pozorovala místní flóru a faunu, ovšem dokonce našla vajíčko, možná želví. Znovu musím ovšem vyzdvihnout teplotu vody, která místy přesahovala 30 stupňů! Začínám si říkat, zda jsou ryby, které tu podávají, vařené nebo zda už je v tomto stavu vytahují z moře.

Po výstupu z moře nás opět oblehli Alibabovci a začali jsme sjednávat výlety. Nakonec jsme tedy domluvili tři, které nám nabízeli – zítra jedeme na první z nich, prohlídku města Mombasa, kterou máme zdarma. Zaplatili jsme 200 euro zálohy, tak doufáme, že se Alibaba nespolečil s loupežníky.

Navštívili jsme také malý krámk, kde jeden z domorodců prodával místní umění. Po kratším smlouvání jsme s Lenkou něco nakoupili – ona olejovou malbu (prodavač ji před námi drhnul vodou, aby nás přesvědčil, že jde opravdu o olej) a já teakovou sošku lva.

Zbytek odpoledne jsme strávili opět u bazénu, s pauzou na odpolední čaj (zvyk zřejmě převzatý od Britů). Společnost nám dělá místní ještě – podle Wikipedie by se mohlo jednat o běžnou agamu osadní. Není radno vzdalovat se od vody, panuje vedro jako... inu jako v rovníkové Africe. Ale stáhla se mračna a krátce po našem návratu do hotelu kolem šesté hodiny proběhl krátký, ale intenzivní deštík spojený s krásnou duhou. Alespoň nějaký nebeský fenomén, když už jsme neviděli to zatmění Slunce!

Vyrážíme na večeri, po které následuje zábavní program – vystoupení pětice keňských akrobatů. Měli řadu zajímavých čísel; u jednoho z nich, žonglování s klobouky, jsem byl dokonce určen jako dobrovolník z publika a dostalo se mi cti předvést svou neumělost před veřejností.

Zítra tedy zamíříme do města; Alibaba nás vyzvedne v 9:00 před hotelem.

3. DEN

PRAHA ROVNÍKOVÉ
AFRIKY

Dnes vstáváme brzy, už v půl osmé ráno. Sluníčko se dnes neukazuje, je zataženo a poprchává – což je ale vzhledem k tomu, jak nás včera zpražilo slunce, spíše výhoda. Snídáme a vydáváme se ke vchodu do hotelu, kde na nás čekají Alibabovci, kteří nás mají zavézt do města Mombasa. Jedeme malým mikrobusem (podobným, jakým jsme přijeli z letiště) s řidičem Jacksonem a průvodcem, postarším pánem jménem Henry. Tvrdí, že začíná období dešťů – ale že se není třeba obávat: místní deště bývají krátké a nepříliš silné, ne jako tropické lijáky, které jsme očekávali.

Vydáváme se do víru velkoměsta – mikrobuses kličkuje ulicemi, kde se nyní, v "dopravní špičce", pohybuje spousta aut, lidí a motorových tříkolek. Mombasa se kupodivu v obecných rysech dost podobá Praze – má stejnou populaci, je zhruba stejně stará a prošla si podobnou historií dobývání a okupace různými velmocemi (především Araby, Portugalci a Brity). Je tu samozřejmě i několik zásadních rozdílů: Mombasa je plná malých chatrčoidních krámků obložených rezavým plechem (ovšem často s vystaveným zajímavým zbožím), kolem nichž nevedou chodníky, ale pouze rozblácené cesty. Ani hromadná doprava nestojí za řeč – zdejší malé autobusy nemají příliš dobrou pověst. Po přejezdu mostu na ostrov zastavujeme, abychom se podívali na Fort Jesus, portugalskou pevnost ze 16. století. Možnost podívat se dovnitř jsme však vzhledem k poměrně vysokému vstupnému s díky odmítli.

Všude na ulici jsou stánky s ovocem. Zdejší ovoce, zvláště ananasy a banány, je mimořádně dobré a šťavnaté – to, co lze koupit v České republice, jsou zřejmě jen odolnější odrůdy, které lépe snášejí

transport. Jsou tu také melouny a papája (všude tu vidíme papájové stromy s trsy nezralých plodů). Kupodivu jsme zde nezahlédli žádné citrusy – možná, že tu je na ně až příliš horko.

A jedeme dále; projíždíme vládní čtvrtí s oficiálními budovami a sledujeme železniční trať. Železniční síť tu není příliš rozvinutá, jedná se vlastně spíš jen o železniční vlákno – jedna jediná kolej do hlavního města Nairobi. Vlak do Nairobi jezdí jednou denně, vždy v šest večer, a cesta mu trvá celých 14 hodin. Obyvatelé mu říkají "Keňský expres", ale je to pojmenování ironické. Henry tvrdí, že železnice kvalitě té evropské rozhodně nedosahuje. O naší návštěvě Japonska jsme se raději ani nezmiňovali...

A poprvé zde také vidíme baobaby, neskutečně tlusté stromy, které ve svých kmenech stáčí vodu, aby během období sucha přežily a mohly opět vyhnat zeleň, když zaprší.

Projíždíme pod obrovskými plechovými kly, které slouží jako uvítací brána pro návštěvníky (původně byly postaveny v roce 1952 u příležitosti návštěvy britské královny Alžběty II.) a naší další zastávkou je hinduistický chrám Shri Cutch Satsang Swaminarayan, zkráceně S.C.S.S. Mombasa je kosmopolitní město a v jeho různých částech převládají různá náboženství – islám, křesťanství nebo hinduismus. Hinduistický chrám vypadal velice pěkně, místo obrazů zde byly na stěnách krásně vyvedené plastiky. Celá naše rodina zřejmě skončí v pekle, protože jíme maso. Kdo by to byl tušil?

Prohlídku chrámu musíme ukončit poněkud předčasně, protože v horní části chrámu je kněz, který nesmí vidět ženy, a tak se tam podívat nemůžeme. Nakonec přijíždíme na poslední zastávku – je to

řezbářská komunita. Na velkém prostoru tu mají své stany domorodí řezbáři, kteří vyřezávají ze dřeva velmi realistická zvířata a velmi stylizované lidské postavy. Všichni jsou velmi přátelští, což v Keni není nijak neobvyklé; univerzální svahilský pozdrav "Džambo!" zní všude kolem nás a my ho opětuje. Také je tu povoleno fotografovat domorodce – to se jinak v Keni nepokládá za slušné, pokud se jich předem nedovolíte.

Zastavili jsme se i u místního mistrovského díla – slona vysokého asi metr padesát a vyřezaného z jediného kusu dřeva. Umělci to prý trvalo devět měsíců!

Většina umělců jsou řezbáři, ale nacházejí se tu i specialisté: jeden, který výrobky smirkuje, jeden, který je moří, paní, která dává lidským postavám korálové náramky a náhrdelníky, a dokonce člověk, který se specializuje na zuby a kly – vyrábí je z hovězích kostí a zasazuje na správná místa například u slonů. Henry nám dlouho a důrazně vysvětloval, že pravá slonovina se tu nikdy nepoužívá a že obchod s ní je zakázán.

Domorodci používají celkem pět druhů dřeva: neem, který je prý třeba opracovávat ihned po uříznutí, protože po vyschnutí už to nejde, mahagon, který je měkký a dobře se s ním pracuje, růžové dřevo,

teak (ze kterého už mám lva) a samozřejmě těžký a masivní eben. Toho je v Keni málo a musí se dovážet z Tanzanie; přesto jsme však v této komunitě viděli ebenový strom. Nevypadá tak, jak bychom si ho představovali – typická "ebenově černá barva" je pouze uvnitř stromu a jeho kůra vypadá zcela normálně.

Ale i kromě řezbářů jsou tu k vidění zajímavé věci: obrovský africký pavouk (prý dobrá obrana proti komárům) a velké, až deseticentimetrové mnohonožky, kterým se shodou okolností také říká "Keňský expres". Vylézají prý po dešti...

Na konci návštěvy nás samozřejmě čeká obchod s výrobky. 80% tržby prý jde přímo umělci, zbylých 20% dostává komunita jako celek. Výrobky jsou to ovšem opravdu úchvatné a kupodivu i levné – v Čechách bychom za cenu zdejší ebenové sošky nepořídili ani ten materiál. Nakoupili jsme několik sošek a nějaké misky – teď jen ještě vymyslet, jak se vejít do poměrně přísných váhových limitů letecké společnosti.

Přijíždíme zpátky k hotelu a tam nás zarazí další věc, které jsme si předtím nevšimli: ve fontáně před hotelem se totiž usadili ptáčci snovači, kteří si staví hnízda na rákosech kolem.

Míříme do pokoje a na oběd. Po obědě chceme využít odlivu a znovu se zkusit vydat na písčinu v moři, ale i když jsme se dostali dál než předtím, snaha byla opět marná; příliv se nakonec přes písčinu přelil a jeho síla nás donutila se vrátit. Viděli jsme ale několik nových věcí. Zvláště jedné

žlutočerně pruhované rybce jsme se zalíbili a vytrvale plavala s námi; zřejmě hledala, zda by se z nás nedalo něco oždíbnout.

Usadili jsme se u bazénu ve stejném koutě jako včera, kde nám dělá společnost agama. Začal jsem jí říkat Agáta. Zdá se, že má nápadníka – poblíž se občas ukáže i agamí samec, který je mnohem nápadněji vybarvený.

Zbytek odpoledne utekl rychle – smáčení v bazénu, čaj o čtvrté a hlavně relaxace. V plném přílivu jsem se vydal ještě jednou do moře, abych studoval jeho vlnové funkce.

Jinak se už dnes nic zvláštního nestalo – navečeřeli jsme se a jdeme spát.

4. DEN

DOBYTÍ ROVNÍKOVÉ PÍŠČINY

Dnes jsme si opět přispali a na snídani vyrážíme až kolem deváté. Máme "odpočinkový den", a tak celkem nic neplánujeme – až na náš třetí a snad už poslední pokus dorazit ke korálovému útesu.

Vyrážíme kolem desáté hodiny a pokoušíme se přebrodit/přeplavat k písčině. Ta je ovšem asi kilometr daleko a cesta chvíli trvá. Postupně se začínají objevovat další živočichové, především ryby.

Nakonec jsme však na písčinu dorazili – její vzdálený okraj už je tvořený korálovými útesy a my můžeme sledovat různé plže, mlže, kraby a ryby v jezírkách, která tu odliv vytvořil. Na druhém konci písčiny se noříme do vody a sledujeme další korály – a pak zase zpátky na pláž. Celkově náš výlet trval asi 90 minut.

Viděli jsme toho hodně – malé i větší korálové ryby, ježovky, několik druhů mořských hvězdic, a já jsem se dokonce setkal s poměrně velkou sépií. Mají tu pěkné korálové útesy, ale jsou opravdu daleko. Zítra se ale vydáváme na lodní výpravu – to by mělo být lepší.

Vzhledem k tomu, že jde o odpočinkový den, nestalo se toho tak moc – proto zmíním něco o zdejším stravování. Vše je formou bufetu, jak už to v těchto hotelech chodí; my máme plnou penzi, takže můžeme docházet na všechna jídla. Ráno v šest je mytická "kontinentální snídaneň", kterou jsme zatím neviděli (zítra ale musíme vstát brzy, tak na ni půjdeme). Od sedmi je snídaně běžná – k dispozici jsou cereálie, džusy, saláty, tousty, omelety, lívance a samozřejmě čaj a ovoce, které se tu dávají ke všem jídlům. Oběd začíná v půl jedné a obsahuje různé druhy zeleniny a masa, většinou nějakou rybu a něco na grilu. Ve čtyři hodiny můžeme čaj doplnit nějakou buchtou podobnou naší bábovce, a večeře začíná v půl osmé a nese se v podobném duchu jako oběd. Vepřové maso skoro chybí (snad díky velkému počtu muslimů v Mombase), takže tu většinou narazíte na hovězí, kuřecí a jehněčí. Máma a Lenka oceňují především pestrý rejstřík ovoce a zeleniny a všichni si pochutnáváme na místním čaji. Káva je pouze instatní, a tak si máma s Lenkou raději vaří vlastní, dovezenou.

A potom už míříme na večeři. Dnes následuje další akrobatické vystoupení – tentokrát se pětice (jiná) akrobatů točí kolem vysoké tyče. Předtím jsme ještě zahlédli velkého kraba, který se pod rouškou noci kradl u hotelu.

5. DEN

DŘEVĚNÁ LOŤ A MALÝ OSTROV

Náš už tak dost krátký spánek ještě narušují komáři, kteří se tu začali objevovat. Musíme si na ně dát pozor – proti malárii máme jenom nevelké množství tabletek. Vstáváme v půl šesté a konečně zjišťujeme, co se myslí "kontinentální snídani" – je to totéž, co snídane normální, jen s menším výběrem. Nad mořem, na východním obzoru, se rozednívá. Slunce je tu pravidelné jako hodinky – takto blízko rovníku prakticky celý rok vychází a zapadá ve stejnou dobu (vždy v půl sedmé ráno, případně večer).

Po snídani míříme ven z hotelu, kde nás čeká výletní společnost. Míříme na ostrov Wasini, který se nachází poblíž jižní hranice s Tanzánií. Do přístavu je to jen asi 70 kilometrů, ale bohužel po keňských silnicích a keňskými městy a vesnicemi. Zdejší dopravní tepny jsou dnes ucpané jako při těžké arterioskleróze a náš mikrobús s řidičem Omarem se jimi jen tak tak prodírá. Navíc musíme vyjet z Mombasy jižním směrem, kde není most. Tímto směrem proplouvají velké lodě, ale most se prý

plánuje – jenže už asi patnáct let a pořád nic. Takže najíždíme na trajekt, který nás za chvíli přepraví na pevninu. Směřujeme po zdejší obdobě dálnice a míváme přitom důl na titan (velký vývozní artikl Keni) a pole s cukrovou třtinou. Tu právě sklízají námezdní dělníci – mačetami sekají až čtyřmetrové rostliny, které se odváží do blízkého cukrovaru. Asi 30 km od hranice s Tanzanií odbočujeme na vedlejší silnici. To je vlastně jen upěchovaná červená hlína, která místy připomíná spíše golfové hřiště – jsou na ní vlny, boule, a dokonce i vodní překážky. Cestu lemují především mangovníky a stromy kešu.

Konečně dorážíme do přístavu (asi tři hodiny poté, co jsme vyjeli od hotelu), lehce odrazíme domorodce, kteří nám mermomocí chtějí něco prodat, a dostáváme se k malému člunu, který nás má odvézt na lod'; ta totiž teď, za odlivu, není přímo přístupná, protože kotví několik metrů pod úrovní mola.

Nutno říci, že lod' samotná je jen o něco větší než člun, kterým jsme přijeli. Je celá ze dřeva a místy se trochu rozpadá. Je nás na ní celkem sedm – my tři, jedna turistka z Německa a tříčlenná posádka. Vyrážíme od mola a já jsem rád, že mi ještě z Austrálie zbylo několik tablet proti mořské nemoci, na kterou jsem jinak dost náchylný.

Snažíme se najít delfíny; šance na jejich spatření je prý 75%, ale my jsme dnes spadli do zbývajících 25% a nespatriili jsme ani hřbetní ploutev. To nám ovšem vynahradí šnorchlovací zastávka u ostrova Wasini; tam se vybavujeme našimi maskami a ploutvemi (zřejmě jediná příležitost použít velké a těžké ploutve, které s sebou táhneme až z Prahy) a v doprovodu místního průvodce se pouštíme do vody.

Útesy jsou tu nádherné, i když odliv zvrátil písek a viditelnost není nijak velká. Na zajímavější exempláře se musím potápět. Fauna je tu taková, na jakou už jsme u korálových útesů zvyklí – hejna ryb, hvězdice, ježovky, tu a tam sumýš. Zmínit je třeba vskutku obrovské sasanky, které svými žahavými chapadly vládnou značnému prostoru kolem sebe.

Nakonec vylézáme z vody – ani schůdky na loď nejsou příliš kvalitní a bez pomoci posádky bychom se na ni vůbec nedostali.

Potom už míříme k samotnému ostrovu Wasini, kde máme mít oběd. Výstup z lodi ovšem nebyl tak úplně jednoduchý; malý člun nás dokáže kousek cesty odvézt, ale asi půl kilometru od moře k vesnici musíme překonat sami. Jdeme odlivovou plání, na které jsou jezírka vysloveně horké vody, která tam za odlivu uvízla. Až se divíme, jak v takové vodě mohou žít malé rybky a krabi, kteří tam čekají, až se moře opět vrátí.

Konečně dorážíme k restauraci Kaole. Je stavěná typickým zdejším stylem – běžné omítnuté zdi, ale na nich leží dřevěná konstrukce podpírající rákosovou střechu. Když je slunce v nadhlavníku, jako je tomu právě teď, je na venkovní terase krásný stín ze střechy nad námi.

Původně slíbené pití zdarma se sice nekonalo, ale oběd stál opravdu za to. Prvním chodem byli velcí krabi – každý dostal jednoho s použitím paličky a prkénka jsme si je otvírali a vyjídali. Krabí maso je vynikající a vzhledem k tomu, kolik námahy stojí se k němu dostat, bude mít jistě i příznivou kalorickou hodnotu!

Následovaly placky chačapuri s čili a jakousi směsí, v níž figurovaly mořské řasy a mango, a potom hlavní chod – ryba (možná chňapal černobílý, pokud jsme ji určili správně). Každý dostal celou, asi třicet centimetrovou rybu, a k tomu přílohu – rýži vařenou v kokosovém mléce nebo hlízy manioku (rostlina chutí podobná brambore, až na to, že z brambor nemusíte odstraňovat kyanid). A závěrem samozřejmě tradiční ovoce. K pití jsme si objednali místní specialitu, koktejl z několika druhů džusu a sodovky; také jsme tu ochutnali zelené pomeranče – kyselou odrůdu citrusů, cosi mezi pomerančem a limetkou.

Po obědě jsme odmítli nabízenou návštěvu místní vesnice a vydali jsme se zpátky na loď, opět přes odlivovou pláň. Po cestě zpátky se z naší výletní lodi stala loď dopravní, která nabrala ještě asi pět domorodců a velmi rychle překonala asi tak tři kilometry k pevnině.

Čeká nás ještě cesta zpátky, a opět stojí za to. Pomalá jízda po červené cestě, silnice zpět do Mombasy, a tam dlouhé čekání v koloně, než přijede trajekt. A tak jsme do hotelu dorazili až těsně před šestou večer a nemohli jsme se už ani vykoupat v bazénu, který se v šest hodin zavírá. Musíme počkat zase do zítřka.

Večeře je dnes kompletně v čínském stylu, což nám vyhovuje. Jedna z místních koček si nás oblíbila a loudí na nás jídlo, což se jí i daří. Jsme dnes opravdu hodně unavení! Dnes si opět pospíme a zítra budeme nabírat síly po dnešním výletu a na ten další.

6. DEN

ZADNÍMI ULÍČKAMI KENI

Dnes jsme počítali s klidným, odpočinkovým dnem, ale nakonec to dopadlo trochu jinak. Ráno jsme se rozhodli vydat do místní banky. Recepce a domorodec venku nás nasměřovali k bance – a ne k jedné; po chvíli chůze jsme se ocitli ve zdejším nákupním centru, kde bylo bank asi šest. Chvíli jsme strávili tím, že jsme zjišťovali, která z nich má pro nás nejvýhodnější kurz, až jsme si nakonec vyměnili peníze (měli jsme nějaké libry, které máma s Lenkou ušetřily na služební cestě) a podívali se do supermarketu.

Příliš jsme ho neprocházeli – koupili jsme si jen velmi levné mango, něco k pití a žabky pro Lenku (její původní padly za oběť bizarní nehodě, v níž figuroval bazén a míč). Ale k našemu překvapení nás tu oslovil Benjamin, vedoucí hotelových uklízečů. Naše rodina ho zaujala, zvláště mámin vysokoškolský post, a navrhl nám, abychom se zašli podívat do jeho vesnice. Souhlasili jsme, ale to jsme ještě neměli představu, co to bude obnášet. Nasedli jsme v Benjaminově doprovodu do místního autobusu a absolvovali nepříliš pohodlnou, ale zato velmi levnou cestu do asi 2,5 km vzdálené vesnice s pro Čecha poněkud komickým názvem Bombolulu, kde nás chtěl Benjamin ukázat školákům.

Nejprve je třeba zmínit, že v Africe má termín "vesnice" poněkud jiný význam než u nás. Bombolulu má prý asi 6000 obyvatel (tedy jako v Čechách malé město). Rozdíl mezi vesnicí a městem není ve velikosti, ale spíše v infrastruktuře, konkrétně v její přítomnosti či nepřítomnosti. Tady infrastruktura nebyla. Stížnosti zdejších obyvatel na vládu nejsou, že se příliš vměšuje do jejich života, jako je to obvyklé u nás, ale spíše že pro zdejší lidi vůbec nic nedělá. Vesnice jsou tu prakticky stát ve státě, protože se o vše musí starat sama. Místo kanalizace jsou tu zakryté díry vykopané až na úroveň

moře, které vše odplaví a voda se musí kupovat v kanystrech (20-litrový kanystř za 20 šilinků, tedy asi 4-5 korun). Domy jsou převážně zděné, některé mají zdi jen z kamení a bláta, ale střechu většinou tvoří jen pláty vlnitého plechu nebo palmové listí (podobně je řešená i střecha našeho hotelu). Domy jsou také neuvěřitelně malé a celá šesti- až osmičlenná rodina žije v jediné místnosti. Vaří se na ohni a místo podlahy je tu udusaná hlína, což je zvláště po dešti dost nepříjemné. A dnes ráno také opravdu vydatně pršelo a vesnice je velmi rozbahněná – opravdu se cítíme, jako bychom procházeli zadními uličkami Keni!

Co je však obdivuhodné, to jsou místní lidé. Pracují, prodávají a vychovávají děti, ale vše dělají s úsměvem. Na svůj těžký život si nestěžují.

Benjamin nás seznámil s učitelem a také s místním knězem Royem, který si ve svém domě zařídil sirotčinec. Často zde končí děti místních prostitutek, kterým se podařilo s některým ze svých zákazníků opustit Afriku. A pak už se dostáváme přímo do školy. Vesnice má úplnou základní školu (8 let) a ještě čtyřletou střední školu; rodiny jsou tu velké, takže se najde dost dětí na to, aby se zaplnily všechny třídy. Asi jsme očekávali něco jako jednotřídku, ale jednoduše jsme nevzali v úvahu, jak velká tato vesnice ve skutečnosti je.

Děti byly úplně stejně veselé jako dospělí. Navzdory chudobě vesnice byly dokonce z velké části oblečené do jednotného oděvu, něco jako školní uniforma. Zazpívaly nám a my jsme si s nimi chvíli povídali. Celkově na nás škola působila velmi pěkně – byla to úroveň vzdělání, kterou jsme opravdu nečekali!

Na konci návštěvy jsme se dostali do ředitelny a byli jsme velmi slušně požádáni, zda bychom škole neposkytli finanční dar. Bohužel jsme měli jen peníze, které potřebujeme na zítřejší výlet, protože návštěva vesnice byla zcela neplánovaná, a nemohli jsme v tu chvíli dát víc než 2000 šilinků.

Potom nás Benjamin autobusem zase dovezl k nákupnímu středisku. Vracíme se do hotelu, abychom stihli oběd, ale ouha – před hotelem na nás čeká Samson ze společnosti Alibaba Tours a informuje nás, že bohužel došlo ke změně v našem zítřejším výletu na safari. Vydáváme se na jinou trasu, než se původně plánovalo, a to bohužel znamená, že čas odjezdu se posunul z rozumných 7:30 na šílených 5:00.

Zbytek dne už trávíme jen v restauraci a u bazénu. Dnes je 6. den našeho pobytu a jsme tedy v jeho polovině. Je třeba zmínit, že jsme na pláži našli zástupce výletní společnosti, se kterou jsme jeli včera, a upozornili je, že nesplnili svůj slib, co se týče nápojů. A tak nám každému aspoň dodatečně poskytli láhev limonády.

Večeříme a musíme jít brzy spát – jak jsem říkal, zítra vstáváme šíleně brzy.

P.S.: Rád bych zde uvedl některé kontaktní údaje, které jsem dostal ve vesnici Bombolulu. Není to vesnice nijak zvlášť výjimečná ani nijak zvlášť chudá – je stejná jako mnoho dalších vesnic v Keni i jinde v Africe. Ale slíbil jsem jim, že je ve svých zápiscích zmíním, aby se zpráva o nich trochu rozšířila, a svůj slib hodlám dodržet.

Sirotčinec:

Journey of Hope Junior School (School & Home for the Needy) Bombolulu

P.O. Box 1052, Mombasa

Telefon: +254 724 548 212 / +254 735 553 307

E-mail: journyofhope@gmail.com (nevím jistě, zda by to nemělo být "journeyofhope") / roylebongo@yahoo.com

Škola:

Victory Junior School Bombolulu

P.O. Box 80100–34220 Mombasa

Telefon: +254 724 141 040

E-mail: victoryjuniorandprimaryschool@yahoo.com

Director: Ben Okeyo Ogweno

Benjamin:

E-mail: wanyama_70@yahoo.com

E-mail jeho manželky: shiningvictoryschool.ke@gmail.com

7. DEN

KRAJ NAŠICH PŘEDKŮ

Dnes vstáváme už v půl páté a vyrážíme ke vchodu do hotelu. Tam krátce po páté přijíždí mikrobus, který nás má odvézt na dvoudenní výpravu na safari. Nabrali jsme ještě dvě paní z Německa a vyrážíme.

Projíždíme ranní Mombasou směrem na západ. Původně jsme se měli vydat do parku Tsavo East, ale vzhledem k malé obsazenosti se nakonec vydáváme jinam – do soukromého parku Taita Hills, který se nachází poblíž Tsavo West. Po krátké zastávce u obchodu s domorodými výrobky a pultem s občerstvením, kde jsme se trochu nasnídali, se vydáváme po dálnici, která vede do Nairobi.

Celková délka trasy je jen asi 220 km, ale průměrná rychlost, kterou jedeme, je malá. Tady, na dálnici, je to dáno tím, že má většinou jenom dva jízdní pruh a jezdí po ní všichni – především velké množství kamiónů. Náš řidič se ale nedá zastrašit: dovedným kličkováním a strategickou jízdou v protisměru,

případně zcela mimo silnici, se mu daří nechat kamióny za sebou. Dálnice vede převážně po rovině a my po ní míříme k horám na obzoru. Půda je všude železitá a neuvěřitelně červená. Občas projíždíme různými vesnicemi a vesničkami, dost podobnými zdejšímu Bombolulu. Časem se začínají objevovat i první obdělávaná políčka, na kterých se převážně pracuje ručně, pouze s pomocí velké motyky.

Po opuštění dálnice začíná další problém: vedlejší silnice, která je jako obvykle tvořena pouze udusanou hlínou. Mikrobus se třese a nadskakuje ještě víc než na dálnici (a i ta už měla dost špatnou kvalitu).

A krajina se zatím proměňuje v typickou africkou savanu, kde před dávnými časy žili naši předkové. Zvířata, která vidíme, jsou sice stále převážně domácí kozy a krávy, ale čas od času se začínají objevovat i paviáni. Dnes už na savaně skuteční lidoopi nežijí – zřejmě viděli, kam takové věci vedou...

Po dlouhé cestě (5 hodin!) zastavujeme u hotelu Sarova Taita Hills Game Lodge. Ten stojí hned u vchodu do rezervace. Zaregistrujeme se, i když tady budeme pouze obědovat – spát budeme v Sarova Taita Hills Salt Lick Lodge, hotelu, který stojí přímo uvnitř rezervace.

Před obědem ale máme ještě čas, a tak vyrážíme na první z celkem tří vyjížděk po rezervaci. Uvnitř rezervace je pohyb povolen pouze v autě a po vyznačených cestách – vzhledem k tomu, jaká zvířata se tady volně potulují, je to jen dobře.

Savana jako taková je v této roční době dost nevýrazné – červená země porostlá travinami, tu a tam strom (především akácie), a na řadě míst velká termiště – ale přesto na nás působila až mastickým dojmem. Primárně tu vidíme gazely a několik druhů antilop: impala, kudu malý nebo voduška velká (o které jsme v životě neslyšeli). Ted' se blíží poledne a zvířata začínají zalézat do stínu. Viděli jsme buvoly a dokonce i skupinu slonů. Ti se, jak známo, dovedou výborně maskovat – nejsou šediví, jak bychom očekávali, ale červenohnědí díky železitému blátu, ve kterém se válejí, aby se ochladili.

A dokonce jsme zahlédli i lva – i když termín "zahlédli" je zde poněkud nadnesený, protože byl v dálce a i s pomocí triedru se dal sotva rozeznat. Pštrosi, kteří byli o kus dál, už byli vidět lépe.

Přijíždíme zpátky do Game Lodge na oběd, který je jako obvykle formou bufetu a velice dobrý. Poprvé jsme ochutnali "stromová rajčata", zvláštní ovoce, které je chutí cosi mezi kiwi a rajčetem. Za oknem restaurace se prohánějí malé, jen asi dvacet centimetrové promyky (neboli mangusty) a chrání hotelovou zahradu před hady.

Po obědě vyrážíme do Salt Lick Lodge. Ted' už venku skoro žádná zvířata nejsou, a tak jsme neviděli nic nového.

Salt Lick Lodge (otevřeno 1973) je hotel s prazvláštní architekturou. Aby nerušil zvířata (a aby zvířata nenarušovala hotel), je postavený na betonových sloupech – mámě to připomíná chaloupky na kuří nožce, mně spíše holubníky. Sloupy podpírají miniaturní "vesničky", každou s 16 pokoji, mezi kterými se přechází po mostech. Hned u hotelu se nachází několik napajedel s vodou, takže hosté mohou

zvířata nerušeně pozorovat. Z okna našeho pokoje vidíme především opice, které tu odpočívají a vzájemně se vískají. Jeden pavián se vzteklými skřeky pronásledoval druhého, ale nepodařilo se nám zjistit, o co tam šlo. Jinak tu jsou nějaké antilopy a čáp marabu, zřejmě na dovolené z Českých textáren.

V hotelu přečkáváme největší vedra a ve čtyři hodiny znovu vyjíždíme ven. Tentokrát máme štěstí – velice brzy jsme narazili na rodinku žiraf. Vystrkujeme hlavy z mikrobusu, který je vybavený zvedací střechou, a pozorujeme je. Dále opět vidíme buvoly a antilopy, ale tentokrát už aktivnější. A dokonce jsme z dálky zahlédli i zebru! Jen lvi stále tvrdošíjně leží tam, kde byli dopoledne, a nejsou moc vidět.

Naši vyjížd'ku bohužel trochu kazí počasí – zastihl nás déšť, a tentokrát se opravdu jednalo o pravý tropický liják. Některá zvířata sice zůstala na pláních i v dešti, ale jsou velice špatně vidět.

Ale déšť netrvá věčně, a my jsme za naši trpělivost odměnění opravdu zajímavým pohledem – žirafy totiž právě provádějí večerní hygienu. Ta sestává z ptáků klubáků, kteří se na ně houfně slétli a krmí se parazity na jejich kůži (a trochu i jejich krví).

Během návratu k hotelu jsme se pak ještě setkali s pohodovým paviánem, který seděl u cesty a prohlížel si mikrobusy, a zahlédli jsme dokonce i šakaly.

Ale už je po šesté hodině a stmívá se. Při cestě na večeri do hlavní budovy hotelu (náš pokoj je až skoro na konci, takže musíme překonat několik mostů, které jsou po dešti dost kluzké) vidíme všude

poletovat netopýry. I večere je dobrá, jen já mám trochu potíže, protože mě trápí zažívání. Spát jdeme brzy, zítra vyjíždíme v půl sedmé ráno. Já mám se spaním problémy – savana je v noci nesmírně hlučná, asi jako parlamentní interpelace. Máma s Lenkou ovšem spí jako zabitě.

8. DEN

KRÁLOVNY SAVANY

Vstáváme v šest hodin a v půl sedmé vyjíždíme na naši třetí a poslední vyjížďku po rezervaci. A tentokrát se konečně zadařilo se lvy! Hned vedle cesty se jich objevilo šest: tři lvice a tři lvíčata. Žádného samce jsme ale nezahlédli.

Říká se, že lev je král džungle. Není to pravda – už proto, že nežije v džungli – ale tyto lvice se rozhodně chovaly jako královny celé savany. Nebály se nás, ani na nás neútočily – prostě nás ignorovaly a raději sledovaly buvol, kteří se pásli na druhé straně. Nestáli jsme jim ani za audienci. Lvíčata zatím bezstarostně skotačila a lezla na stromy.

Jinak jsme na této vyjížďce mnoho nových zvířat neviděli. Zahlédli jsme velmi pěkného supa, který seděl na suchém stromě a hledal, kde chcíp pes, prase bradavičnaté, které kamsi velmi rychle spěchalo, a setkali jsme se s další obrovskou tlupou opic. Nasnídali jsme se v hotelu, a pak už přišel

čas vyklidit pokoj a vydat se na cestu zpátky do Mombasy. Musím ještě zmínit, že na savaně je kromě savců také spousta jiných živočichů – ptáci nevídaných barev včetně zoborožců a čehosi, co připomíná slepici, všudypřítomní ještěři a zajímavý hmyz – u ozdobné tůňky kolem hotelu je podle všeho včelí úl a ve vodě se prohánějí obří brouci, které se mi nepodařilo blíže určit.

Rozloučili jsme se s posledními antilopami a buvoly a zamířili jsme ven z parku. A následuje opět pětihodinová cesta, která vypadá stejně jako ta včerejší včetně zastávky v obchodě a nekonečné řady kamiónů.

Do našeho hotelu jsme dorazili asi v půl čtvrté. Na chvíli jsme si lehli k bazénu, jsme opravdu unavení, i když jsme se vlastně celé dva dny jenom vezli. U večere nás čekalo nemilé překvapení – místní mravenci si totiž dnešní den vybrali pro své zasnubní lety, létali kolem lustrů a padali nám do jídla. Ale nevadí – jsme zase v našem hotelu, můžeme si přispat a zítra máme opět odpočinek.

A tropical beach scene featuring several tall palm trees in the foreground. In the background, there is a blue swimming pool, a sandy beach, and the ocean under a clear blue sky. A lifebuoy is visible on a post near the pool.

9. DEN

PÍŠČINA 2: NÁVRAT NA PÍŠČINU

Jako obvykle tedy jdeme k bazénu. Máma se připravuje na další cestu k písčíně v moři a korálům. Mě zato začíná zmáhat slunce.

Odpoledne ale přesto oba dva vyrážíme do moře, a to asi ve dvě hodiny. Je odliv a my směřujeme k písčíně; po cestě jsem opět zahlédl sépii a na písčíně jsem se setkal s velkým krabem. Dnes je Měsíc v první čtvrti, takže je takzvaný "hluchý" příliv; rozdíl mezi přílivem a odlivem je menší a písčina je tak odkrytá z menší části. Prohlížíme si korály na druhé straně. Jako obvykle spousta ryb, ježovek, mořských hub atd. Podařil se nám však i jeden kapitální nález – velká, asi patnácticentimetrová ulita, ve které bydlí úměrně velký rak poustevník. Je nejméně desetkrát větší než normální ráčkové, kterých je tu plno, modročerný se štětinatýma nohama a připomíná velkého pavouka.

Jenomže už přichází příliv. Vlny, které se lámou o písčinu, nám začínají dělat problémy, zvláště proto, že jsme na mělčině, a hrozí, že bychom se mohli ošklivě odřít. A tak se vydáváme zpátky na pláž. V moři vidím dalšího podivného živočicha. Zřejmě je to nějaký druh sasanky, ale vypadá jako poskládaný prstenec s dírou uprostřed – nejsem si jistý, co to přesně je. Narazili jsme také na úsek moře posetý chaluhami a ježovkami (takových úseků je tu plno), ale všechny ježovky byly mrtvé; netuším, proč.

Na naše lehátka u bazénu jsme dorazili asi v půl čtvrté; výlet opět trval hodinu a půl.

To byl nejvyšší bod dne – mé zápisky se krátí stejně jako náš pobyt. Večer se máma s Lenkou ještě podívali na vystoupení masajských tanečníků. Já se zatím snažím zotavit – sluníčko se na mně dnes podepsalo.

10. DEN

HORKO, JEN SE LEJE

Náš předposlední den v Keni začíná vedrem. Horko je tu každý den, ale dnes je navíc mimořádně dusno, a tak z nás pot teče proudem.

Dopoledne jsme navštívili krámk se suvenýry u silnice, kde jsme nakoupili pár drobností. Opět jsme se podívali i do supermarketu. Popravdě, už nemáme příliš energie na nějaké velké plány. Všichni začínáme být trochu rozlámaní.

Odpoledne se ještě jednou, naposled, vydáváme na písčinu. Dnešní odliv je menší než obvykle, písčina ani nevystoupila z moře. I tak vidíme několik nových věcí, například hadici nebo velkou homolici – a podivného červa, zřejmě nějaký druh beznohého sumýše. Dnes nám to také trvalo déle – skoro dvě hodiny!

Jak je vidět, i zápisky se zkracují – stále méně věcí, o kterých se zdá být důležité psát. Délka cesty byla naplánovaná dobře; zítra už jedeme domů.

11. DEN

AFRICKÝ ZÁPAD SLUNCE

Dnes ráno jsme se nasnídali a začali balit. Ještě jsme si asi dvě hodiny užili bazén, ale pak už musíme odevzdat kartičku od pokoje a vydat se do recepce, kde čekáme, než nás ve 12:40 odveze mikrobus na letiště. Nutno říct, že se nám do pražské zimy moc nechce, ale co se dá dělat?

Po delším čekání na letišti nasedáme do letadla a směřujeme na sever do Hurghady. Slunce zapadá a dělá pěknou tečku za naším africkým pobytem. Opět trávíme nějaký čas ve stejné hurgadské letištní hale jako minule, a pak vyrážíme domů.

Do Prahy jsme dorazili kolem jedné hodiny v noci, a než abychom se trmáceli nočním autobusem, raději jsme si vzali taxík. Ve čtvrt na tři ráno už jsme doma a můžeme se trochu vyspat :)